

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ:
กรณีศึกษา อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

Public Participation in Implementing Thai Niyom Yangyuen Policy:
A Case study of Nong Ki District, Buriram Province

มัลลิกา เถลิงรัมย์*

Mallika Talerngram

Mallika_t@gmail.com

Received: 29/01/62 Revised: 29/04/62 Accepted: 29/04/62

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบาย ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ในส่วนการวิจัยสนามจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ได้แก่ หัวหน้าทีมคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน ระดับตำบล จำนวน 5 คน และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการไทยนิยมยั่งยืน จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ วิเคราะห์ปัญหา ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น ดำเนินการ ประสานความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งร่วมรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร โดยผู้นำนโยบายไปปฏิบัติได้จัดเวทีในการแสดงความคิดเห็น 4 เวที โดยประชาชนเห็นว่าเพื่อเป็นการรักษาสีทิวหรือผลประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับจากโครงการไทยนิยมยั่งยืน เช่น เรื่อง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

* ที่ว่าการอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, นโยบายไทยนิยมยั่งยืน, การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

The objective of this research is to study the participation of people in implementing sustainable policy, i.e. Thai Niyom Yangyeun Policy, by studying public participation in policy implementation, problems related to participation and recommendations for implementing policies. This research is a qualitative research. By using field research methods and field research In the field of field research Collected data by structured interviews from 10 key informants, namely, five team leaders of the National Development Committee under the popular Thai Sustainable Development Project at the district level and another five people who participated in the Thai Niyom Yangyeun Policy. The research found that people come to participate in presenting needs and problems, analyzing problems, joint thinking, sharing opinions, conducting cooperation in order to achieve their needs. They also participated in sharing and receiving information performing by the policy leaders at the 4 – stage forum. People perceive that in order to maintain their rights and benefits derived from the Thai Niyom Yangyeun projects, such as government welfare cards, so, they should participate in the project.

Keywords: public participation, sustainable Thai policy, policy implementation

บทนำ

รัฐบาลมีโครงการสำคัญหลายโครงการลงไปในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศและต้องการให้มีการสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนในด้านต่างๆ โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรทำหน้าที่บูรณาการโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง โดยใช้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ระดับตำบล เป็นโครงการหลักในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนและทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เป็นภาระกับประชาชนและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของข้าราชการ การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ได้มีการเสนอการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการขับเคลื่อนการทำงานในระดับพื้นที่ตามแนวทางการประชารัฐ โดยให้ส่วนราชการ หน่วยงานที่มีหรือจะมีโครงการ/กิจกรรมเข้าดำเนินการในพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน ใช้ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน ระดับตำบล ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ หน่วยงานความมั่นคง ประชาชน ชาวบ้าน และจิตอาสาในพื้นที่เป็นแกนหลัก และให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงานสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ทุกระดับตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยกำหนดกรอบหลักในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน (อ้างถึงใน บุญธรรม เลิศสุชีเกษมและคณะ, 2561, หน้า 1)

1. สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง ด้วยการสร้างความสามัคคีปรองดอง จัดให้มีการทำสัญญาประชาคมหรือเรียกอย่างอื่นให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อรับรู้และปฏิบัติตามร่วมกัน

2. คนไทยไม่ทิ้งกัน ด้วยการดูแลผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

3. ชุมชนอยู่ดีมีสุข ด้วยการพัฒนาความเป็นอยู่ อาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชน
4. วิถีไทยวิถีพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างวินัยการออมในทุกช่วงอายุ
5. รัฐสิทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิหน้าที่ การเคารพกฎหมาย และการเป็นพลเมืองที่ดี
6. รู้กลไกการบริหารราชการ ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งเรื่องกลไกการบริหารราชการแผ่นดินแต่ละระดับ และการบริหารงบประมาณที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน
7. รู้รักประชาธิปไตย ไทยนิยม ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
8. รู้เท่าทันเทคโนโลยี ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องผ่านโครงการสำคัญ เช่น อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน
9. บูรณาการดำเนินงานทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างครบวงจร
10. งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function)

โดยมีเป้าหมาย คือ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน ดำเนินการครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศทั้งในพื้นที่ 76 จังหวัด 878 อำเภอ และพื้นที่กรุงเทพมหานคร 50 เขต รวมทั้งมีขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน จำนวน 7,663 ทีม ดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน และชุมชนในกรุงเทพมหานคร รวม 81,151 แห่ง (อ้างอิงใน บุญธรรม เลิศสุขีเกษม และคณะ, 2561, หน้า 2) แยกเป็นดังต่อไปนี้

- 1) ขับเคลื่อนฯ ในพื้นที่ตำบล รวม 7,255 ตำบล 75,032 หมู่บ้าน
- 2) ขับเคลื่อนฯ ในพื้นที่ชุมชนเมือง รวม 208 ชุมชน 6,052 ชุมชน

3) ชับเคลื่อนฯ ในพื้นที่ชุมชนกรุงเทพมหานคร รวม 200 ทีมชุมชน 2,067 ชุมชน

การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวชนบทเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยิ่งอาจเป็นการปูพื้นฐานมั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในที่สุด จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อยๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอำเภอที่มีปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน สังเกตจากการประชุมประชาคมประจำเดือนในแต่ละเดือน และจากการลงพื้นที่ในเวทีไทยนิยมยั่งยืน ทั้ง 4 ครั้ง ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอปัญหาข้อ มูล ทุกๆ ด้าน พบว่าการเข้าร่วมประชุมของประชาชนในหมู่บ้านยังมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรในหมู่บ้าน สาเหตุเกิดจากการที่ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาว่าง เพราะต่างก็ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำ การเกษตรและรับจ้าง ซึ่งมีฐานะปานกลางและยากจน เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันของ

ประชาชนในหมู่บ้านทุ่มเทไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ จนไม่ให้ความสนใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมเวทีไทยนิยมยั่งยืน ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล ประกอบกับขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเกี่ยวกับเรื่องเวทีไทยนิยมยั่งยืน ทำให้ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คนในหมู่บ้านและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมๆ กัน แต่ก็มีบ้างสำหรับคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยมากจะเป็นผู้สูงอายุ เพราะจะมีเวลาว่างอยู่แต่กับบ้าน จึงอยากที่จะมาช่วยในการทำกิจกรรม ฉะนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะทำให้คนในหมู่บ้านและชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และยังทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันภายในหมู่บ้านและชุมชน เป็นพลังชุมชนในการทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับภาครัฐและผู้นำด้วยว่ามีการเข้าถึงประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนมากน้อยเพียงใด และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้หรือไม่ หากทุกคนไม่มีความร่วมมือกันและไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้าน/ชุมชน ก็จะทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนไม่พัฒนาและไม่เข้มแข็ง ไม่ยั่งยืนและอาจทำให้มีปัญหาอื่นๆ ตามมาด้วย

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน การดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อหาข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ไปปฏิบัติโดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบาย ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยฉบับนี้ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบผลการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

3. สามารถนำผลการสำรวจปัญหาและอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการกำหนดนโยบายสาธารณะต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

นักวิชาการได้ชี้ให้เห็นถึงความหมายและความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการสาธารณะ ซึ่งอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ถวิลวดี บุรีกุล (2551, หน้า 4- 6) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมีบัญญัติในกฎหมายต่างๆ อีกมากมาย อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ก็ได้ให้ความสำคัญของการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินอีกด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา และรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือ การมีส่วนร่วมสามารถอธิบายได้ในหลายมิติ กล่าวคือ

1) การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมใน การแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจ ตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษางค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7) การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

โดยเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ คือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

Cohen และ Uphoff (อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 8-11) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จตุรรัตน์ ชมพณัฐ (2548) ได้อธิบายว่าการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 3 ชั้นได้แก่ ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์การตัดสินใจ ว่าใครจำเป็นที่จะอยู่ในที่วางแผน เพราะแต่ละขั้นตอนของการวางแผนอาจมีผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มเข้ามาในแต่ละระยะที่แตกต่างกัน ซึ่งหากไม่ครบถ้วนก็จะเกิดปัญหาได้ ชั้นที่ 2 การวางแผนกระบวนการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำหนัดกิจกรรมและเทคนิคการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ค้นหาเทคนิคการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละชั้นของกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับขั้นตอนการตัดสินใจ รวมถึงการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจนั้นๆ ชั้นที่ 3 การปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนการที่กำหนดไว้ทั้งหมด กิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆ ไปปฏิบัติจริง

ดำรงศักดิ์ จันโททัย (2561, หน้า 23) เสนอว่านโยบายสาธารณะที่ดีต้องสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน เมื่อถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้า หากนโยบายสาธารณะมีลักษณะในทางตรงกันข้าม จะส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ยากจน ด้อยการศึกษา และคุณภาพชีวิตต่ำ

ธนวัฒน์ พิมลจินดา (ม.ป.ป., หน้า 71) อธิบายว่าการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (public policy implementation) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอีกหนึ่งกระบวนการในกระบวนการนโยบายสาธารณะ (policy process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำหนัดนำชุดความคิดที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองแล้ว (นโยบาย) ไปปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในอดีต ขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติมักจะถูกกละเลย เนื่องด้วยเห็นว่าการวิเคราะห์และกำหนัดนโยบายนั้น มีความครอบคลุมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยอยู่แล้ว ทว่าในความเป็นจริงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องของเพนจำนวนมาก อีกทั้งการดำเนินการตามนโยบายภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นั้นไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนัดนโยบาย ซึ่งทำให้นโยบาย

หลายอย่างประสบปัญหาและไม่สามารถปฏิบัติให้สำเร็จ เสร็จสิ้นได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีตัวแบบที่จะนำมาใช้ในการอธิบายหลายตัวแบบ เช่น

1. ตัวแบบและแนวความคิดของ Meter and Horn (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การเวกพันธุ์, 2561, หน้า 4) ได้เสนอตัวแบบในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแวนมิเตอร์ และแวนฮอร์น ได้ตั้ง ชื่อตัวแบบนี้ว่า “a model of the policy implementation process” ในบทความเรื่อง “The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบไปด้วยตัวแปรหลัก 6 ตัว คือ

1) วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบาย เป็นสิ่งที่จะต้องแยกให้ชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายนั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งวัตถุประสงค์จะเป็นส่วนขยายเป้าหมายรวมของนโยบายให้ชัดเจนขึ้นและง่ายต่อการเข้าใจ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ เปรียบเสมือนเกณฑ์ที่ใช้ประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) ทรัพยากร จะต้องมีการระบุทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งทรัพยากรในที่นี้หมายถึง ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณ ซึ่งในงบประมาณนี้จะต้องมีระบบการเบิกจ่ายเงินที่คล่องตัวด้วย

3) การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรม การนำนโยบายไปปฏิบัติ การสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติระหว่างองค์การหรือภายในหน่วยงานเดียวกันนั้นมีความสำคัญมาก ผู้รับผิดชอบในหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีข้อมูลข่าวสารที่ตรงกันในเรื่องวัตถุประสงค์ของนโยบาย ต้องมีการสื่อสารที่ถูกต้องรวดเร็วและต่อเนื่อง ตลอดจนไม่มีการปิดบังข่าวสารระหว่างกัน

4) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

(1) จำนวนบุคลากรและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(2) ระดับของการควบคุมตามลำดับชั้นบังคับบัญชาหน่วยงานย่อยต่างๆ ภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(3) ทรัพยากรทางการเมืองของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ความสนับสนุนที่ได้รับจากฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ

(4) ความสำคัญของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(5) ระดับของการสื่อสารแบบเปิดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างเสรี ระหว่างบุคลากรระดับเดียวกันและต่างระดับ

(6) สายสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบมีกับผู้กำหนดนโยบายในระดับต่างๆ

5) สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ควรพิจารณาถึงสิ่งที่จะมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย คือ

(1) ทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในพื้นที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ นั้นเพียงพอหรือไม่ที่จะช่วยผลักดันให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุผล

(2) การนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่สำคัญ ในเขตพื้นที่ดำเนินการนั้น

(3) ประชาชนในเขตพื้นที่ดำเนินการมีความเห็นอย่างไรบ้างต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติและความเห็นดังกล่าวจริงจังกี่ไหน

(4) ผู้นำต่างๆ ในเขตพื้นที่ดำเนินการเห็นด้วยหรือคัดค้านต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(5) ประชาชนในเขตพื้นที่ดำเนินการส่วนใหญ่ชมชอบพรรคการเมืองใดและพรรคการเมืองนั้นมีความเห็นอย่างไรต่อเรื่องนี้

(6) กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ มีการเคลื่อนไหว เพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านนโยบายนี้หรือไม่

6) ความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ หากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ปฏิบัติ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ย่อมจะมีสูงตามไปด้วย

2. ตัวแบบและแนวความคิดของ Sabatier and Mazmanian (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561, หน้า 4) ได้อธิบายนโยบายแบบ top-down ว่าเป็นการเน้นการกำหนดนโยบาย และควบคุมนโยบายจากผู้กำหนดนโยบาย โดยพวกเขาเห็นว่านโยบายจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ คือ ความสามารถของนโยบายในการแก้ไขปัญหา ปัจจัยโครงสร้างตัวบทของนโยบายและปัจจัยที่ไม่ใช่เงื่อนไขของนโยบาย ส่วนการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะดูจากตัวแปรต่างๆ 5 ตัวแปร คือ ผลผลิตของนโยบาย การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ผลกระทบของนโยบายที่เกิดขึ้นจริง การรับทราบถึงผลกระทบของนโยบาย และการทบทวนเปลี่ยนแปลงในตัวบทนโยบาย โดยปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน

3. ตัวแบบและแนวความคิดของ Edwards (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561, หน้า 7) อธิบายว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่

1) การติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับฝ่ายต่างๆ การสื่อข้อความมีความถูกต้องชัดเจนและตรงกับความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) ทรัพยากร ประกอบด้วย จำนวนเจ้าหน้าที่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ที่จะปฏิบัติตามนโยบาย หรืออำนาจในการบังคับ ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดจนเครื่องมือสนับสนุนอื่นๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญงานในเรื่องที่จะต้องปฏิบัติ

3) ทศนคติของนักปฏิบัติ ได้แก่ การยอมรับต่อนโยบายของนักปฏิบัติ หรือผู้ไปปฏิบัติ

4) โครงสร้างขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ขนาดและความสลับซับซ้อนของโครงสร้างองค์การ มาตรฐานและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งจำนวนองค์การที่เข้ามารับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. ตัวแบบการกระจายอำนาจ ตัวแบบนี้เสนอโดย Cheema & Rondinelli (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธ์, 2561, หน้า 8) โดยอธิบายว่า สามารถทำการประเมินผลการกระจายอำนาจได้ 2 แบบคือ พิจารณาจากพื้นฐานของวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในเอกสารนโยบายของรัฐบาล และการประเมินผลงานจากผลกระทบทางสังคมและผลการพัฒนาที่เกิดขึ้น

ศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจรรย์รักษ์, 2561, หน้า 35-38) อธิบายว่า มีปัจจัยหลายประการ ที่กำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย

1. ประเภทของนโยบาย นโยบายที่มุ่งหวังจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย จะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงมา อย่างไรก็ตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงมากๆ แต่มีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์สูง จะประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้การรับรู้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากนโยบายและความสอดคล้องระหว่างนโยบายนั้นกับค่านิยม ประสพการณ์ และความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้น มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายด้วยเช่นกัน

2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย นโยบายที่มีโอกาสสำเร็จสูงจะต้องเป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ง่ายต่อผู้ที่จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติและมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนและสามารถวัดได้จริง นอกจากนี้ความสอดคล้องในการแปลความหมายของวัตถุประสงค์นโยบายจะต้องไม่ขัดแย้งกัน เพราะหากแหล่งข้อมูลเดียวกันให้ข้อมูลที่ขัดแย้งกันเอง การปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นเป็นเรื่องยาก

3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง นโยบายที่มีการเจรจากับเอกชนอยู่เสมอ มีโอกาสที่จะประสบปัญหาเมื่อนำมาปฏิบัติ ในขณะที่นโยบายซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลสำคัญ ในวงการรัฐบาล/รัฐสภา รวมถึงชนชั้นนำ สื่อมวลชน และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีโอกาสประสบความสำเร็จมาก

4. ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี นโยบายที่ลักษณะไม่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องไม่มากนัก จะมีโอกาสประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติ มากกว่านโยบายที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน มีผู้คน หรือหน่วยงานมาเกี่ยวข้องมากมาย นโยบายที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เคยทำอยู่จนชิน มีโอกาสที่จะประสบปัญหาในการนำไปปฏิบัติ รวมถึงกรอบการมองปัญหาที่ถูกต้อง มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้า หรือเพื่อตอบสนองแรงกดดันทางการเมืองในขณะนั้น หากกรอบการมองปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ถูกต้อง นโยบายนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จต่ำลง นอกจากนั้นเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ปฏิบัติตามนโยบายต้องเป็นเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5. ความเพียงพอของทรัพยากร นโยบายที่จะประสบผลสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินและงบประมาณ รวมถึงกำลังคนและคุณภาพของคน (ความรู้ทางด้านเทคนิค) อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านการบริหารอื่นๆ (ทรัพยากรทางด้านบริหาร) จะต้องได้รับการสนับสนุนและมีจำนวนเพียงพอต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย

6. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประเภทของหน่วยงาน (หน่วยงานที่มีอยู่เดิม/หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่) มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย โดยการมอบหมายได้แก่ หน่วยงานที่มีอยู่แล้วและสนับสนุนนโยบายนั้น มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าการมอบนโยบายให้แก่หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เนื่องจากมีความพร้อมด้านทรัพยากรและบุคลากรมากกว่า นอกจากนี้หน่วยงานที่มีโครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย และปัจจัยอื่นๆ เช่น ภาวะ

ผู้นำที่เข้มแข็ง ความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และการสื่อสารแบบเปิดกว้าง มีผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จมากกว่า

7. ทศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทศนคติ ความผูกพัน ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย ผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

8. ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากมีจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาก หรือหน่วยงานมีวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกัน บางครั้งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงาน ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีปัญหาได้ นอกจากนี้ในเรื่องของจำนวนมากน้อยของจุดตัดสินใจ (clearance point) ถ้าหากจำนวนจุดตัดสินใจมีมาก ความล่าช้าในการปฏิบัติงานก็จะยิ่งมากขึ้นด้วย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธีดังนี้

1. การวิจัยสนาม (field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured or formal interview)
2. การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายไทยนิยมยั่งยืน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเอกสารและวิจัยสนามพบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว ตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาของชุมชนควรเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเอง ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชนมีสาเหตุอย่างไร ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จากนั้นก็ร่วมดำเนินงาน ร่วมกันติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ ทั้งนี้การดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (2) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และ (3) การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ใดเหนือกว่า

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นต่างๆ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้สี่ประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการและวิธีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างการรับรู้ ตามกรอบหลักในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน ทั้ง 10 เรื่อง ในการลงพื้นที่ประชาคมทั้ง 4 ครั้ง

1) อาศัยเครือข่ายผ่านทางกลุ่มผู้นำหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการดำเนินกิจกรรมเวทีไทยนิยมยั่งยืน โดยอาศัยช่องทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมเวทีไทยนิยมยั่งยืน

2) มีการเชิญชวนหรือบอกต่อให้พี่น้องในชุมชนทราบว่าจะมีการดำเนินกิจกรรมไทยนิยมยั่งยืน และชักนำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรับฟังข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์

3) ในการลงเวทีประชาคมแต่ละครั้ง ทีมวิทยากรจะมีการเก็ร้นำเกี่ยวกับหัวข้อที่จะบรรยายและจะมีการหยิบยกประเด็นนโยบายรัฐบาลที่ประชาชนได้รับประโยชน์ เช่น ปัญหาความต้องการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นประชารัฐ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นและอยากเข้ามาร่วมรับฟัง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และเมื่อจบเวทีที่วิทยากรก็จะบอกหัวข้อเรื่องที่จะบรรยายในเวทีถัดไปให้ประชาชนได้รับทราบเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมตัวในการรับฟังข้อมูลข่าวสารในครั้งต่อไป

2. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน ตั้งแต่เวทีที่ 1 ถึงเวทีที่ 4

ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งร่วมรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร ตั้งแต่เวทีที่ 1 ถึงเวทีที่ 4 ทั้งนี้โดยส่วนมากก็เพื่อรักษาสิทธิ หรือผลประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับจากโครงการไทยนิยมยั่งยืน เช่น เรื่อง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน มีดังนี้

1) ปัญหาด้านวิทยากรผู้บรรยายให้ความรู้แก่ประชาชน วิทยากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในหัวข้อเรื่องที่จะบรรยาย เนื่องจากวิทยากรไม่ได้ผ่านการอบรมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ได้เพียงแค่วิทยาการจากเอกสารคู่มือของโครงการ จึงทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับรู้อย่างแท้จริง

2) ในการดำเนินกิจกรรมเวทีประชาคม ไม่มีเอกสารและอุปกรณ์ประกอบการอบรม ในบางเรื่องประชาชนทำได้เพียงแค่อ่านรับฟังเท่านั้น เมื่อจบเวทีไปแล้วก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติตาม และลืมนึกว่าเคยได้รับรู้รับฟังเรื่องใดไปบ้างแล้ว

3) ประชาชนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริง และปัญหาที่ชาวบ้านต้องการที่จะแก้ไขไม่ใช่ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้เฉพาะในพื้นที่ ต้องเป็นหน่วยงานระดับจังหวัดหรือระดับประเทศที่สามารถจะเข้ามาแก้ไขได้

4) ประชาชนที่มาร่วมเวทีประชาคมส่วนมากเป็นผู้สูงอายุเท่านั้น ปัญหาความต้องการที่ได้จึงเป็นปัญหาเฉพาะในมุมมองของผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาด้านความต้องการพื้นฐาน ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

4. แนวทางและข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน มีดังนี้

1) ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) วิทยากรควรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะในการบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชน

3) ปัญหาความต้องการที่ประชาชนได้นำเสนอมานั้น หากมีการนำไปปฏิบัติและสามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ก็จะเป็นการดีมาก

4) จัดให้มีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ เรียนรู้จากตัวอย่างจริง มีเอกสารอุปกรณ์ ประกอบการอบรม เพื่อดึงดูดความสนใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น สนุกกับการรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

5) ควรจะมีการจัดเวทีให้กับเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาแนวความคิดในการพัฒนาประเทศต่อไป

6) รัฐบาลหรือภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการไทยนิยมยั่งยืน ให้ประชาชนได้ทราบก่อนล่วงหน้าทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุชุมชน หรือทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการรับรู้ของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และวิธีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างการรับรู้ ในการนำนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน ไปปฏิบัติ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน โดยอาศัยเครือข่ายผ่านผู้นำหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ทั้งยังมีการเชิญชวนหรือบอกต่อให้พี่น้องในชุมชนทราบว่าจะมีการดำเนินกิจกรรมไทยนิยมยั่งยืน และชักนำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรับฟังข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ในการลงเวทีประชาคมแต่ละครั้งทีมวิทยากรจะมีการเกริ่นนำเกี่ยวกับหัวข้อที่จะบรรยายและจะมีการหยิบยกประเด็นนโยบายรัฐบาลที่ประชาชนได้รับประโยชน์ เช่น ปัญหาความต้องการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นประชารัฐ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นและอยากเข้ามาร่วมรับฟัง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และเมื่อจบเวทีทีมวิทยากรก็จะบอกหัวข้อเรื่องที่จะบรรยายในเวทีถัดไปให้ประชาชนได้รับทราบเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมตัวในการรับฟังข้อมูลข่าวสารในครั้งต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2548) ได้กล่าวสรุปว่า การออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์การตัดสินใจ ว่าใครจำเป็นที่จะอยู่ในทีมวางแผน เพราะแต่ละขั้นตอนของการวางแผนอาจมีผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มเข้ามาในแต่ละระยะที่แตกต่างกัน ซึ่งหากไม่ครบถ้วนก็จะเกิดปัญหาได้ ชั้นที่ 2 การวางแผนกระบวนการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดกิจกรรมและเทคนิคการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ค้นหาเทคนิคการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละขั้นของกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับขั้นตอนการตัดสินใจ รวมถึงการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจนั้นๆ ชั้นที่ 3 การปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนการที่กำหนดไว้ทั้งหมด กิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆ ไปปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการนำนโยบายไป

ปฏิบัติ ตามตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของ Edwards (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561) ซึ่งตัวแบบนี้เชื่อว่า ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยซึ่งประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับฝ่ายต่างๆ ว่ามีความถูกต้องชัดเจนและตรงกับความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทรัพยากร ประกอบด้วยจำนวนเจ้าหน้าที่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ทักษะของผู้ปฏิบัติและโครงสร้างขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน ตั้งแต่เวทีที่ 1 ถึงเวทีที่ 4

ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งร่วมรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร ตั้งแต่เวทีที่ 1 ถึงเวทีที่ 4 ทั้งนี้โดยส่วนมากก็เพื่อรักษาสิทธิ หรือผลประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับจากโครงการไทยนิยมยั่งยืน เช่น เรื่อง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬารัตน์ ชมพันธุ์ (2548) ได้กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และ Uphoff (อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2551) ซึ่งได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งจากการวิจัยผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชาชนในอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ในทุกขั้นตอน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในหัวข้อเรื่องที่บรรยายของวิทยากร เนื่องจากวิทยากรไม่ได้ผ่านการอบรมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ได้เพียงแค่อธิบายจากเอกสารคู่มือของโครงการ ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ตามกรอบหลักในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน ให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจิริงรักษ์, 2561) ได้กล่าวสรุปว่า นโยบายที่จะประสบความสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรทั้งทางด้านการเงินและงบประมาณ รวมถึงกำลังคนและคุณภาพของคน (ความรู้ทางด้านเทคนิค) อย่างเต็มที่

2) ประชาชนที่มาร่วมเวทีประชาคมส่วนมากเป็นผู้สูงอายุเท่านั้น ปัญหาความต้องการที่ได้จึงเป็นปัญหาเฉพาะในมุมมองของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ ดำรงค์ศักดิ์ จันทโททัย (2561) อธิบายว่านโยบายสาธารณะที่ดีต้องสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน เมื่อถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้า หากนโยบายสาธารณะมีลักษณะในทางตรงกันข้าม จะส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนยากจน ด้อยการศึกษา และคุณภาพชีวิตต่ำ

3) ไม่มีเอกสารและอุปกรณ์ประกอบการอบรม ในบางเรื่องประชาชนทำได้เพียงแค่อ่านรับฟังเท่านั้น เมื่อจบเวทีไปแล้วก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติตาม และสิ่งหนึ่งที่คิดว่าเคยได้รับรู้รับฟังเรื่องใดไปบ้างแล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของ Meter and Horn (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561) ได้กล่าวสรุปว่า ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยซึ่งประกอบไปด้วย 6 ปัจจัยหลัก คือ วัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องแยกให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้างซึ่งจะเป็นส่วนขยายของเป้าหมายรวมของนโยบายให้ชัดเจน และง่ายขึ้นต่อความเข้าใจ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการระบุ

ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งทรัพยากรบุคคลวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณที่คล่องตัว การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร และกิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องตรงกัน ถูกต้อง รวดเร็ว ต่อเนื่องและไม่ปิดบังข่าวสารซึ่งกันและกัน ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ

แนวทาง และข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1) ปัญหาความต้องการที่ประชาชนได้นำเสนอนั้น หากมีการนำไปปฏิบัติ และสามารถช่วยแก้ไขปัญหาก็จะเป็นการดีมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ดำรงศักดิ์ จันทพิชัย (2561) ได้กล่าวสรุปว่า หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งในด้านค่านิยมของสังคมและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชนจะทำให้รัฐบาลได้รับความศรัทธาเชื่อถือจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ารัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) จะยิ่งทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศยาวนานขึ้น โดยอาจได้รับความไว้วางใจจากการเลือกตั้งให้ทำหน้าที่รัฐบาลบริหารประเทศต่อไปอีก ในทางตรงกันข้าม หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมหรือความต้องการของประชาชน ประชาชนอาจรวมตัวกันคัดค้านเพื่อกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบายหรืออาจมีผลรุนแรงถึงขั้นทำให้รัฐบาลต้องหมดอำนาจไป

2) ควรจะมีการจัดเวทีให้กับเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาแนวความคิดในการพัฒนาประเทศต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ดำรงศักดิ์ จันทพิชัย (2561) ได้กล่าวสรุปว่า นโยบายสาธารณะที่ดีต้องสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน เมื่อถูกนำไปปฏิบัติอย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้า หากนโยบายสาธารณะมีลักษณะในทางตรงกันข้าม จะส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ยากจน ด้อยการศึกษาและคุณภาพชีวิตต่ำ

สรุป

1. วิธีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างการรับรู้ ตามกรอบหลักในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน ทั้ง 10 เรื่อง มีดังนี้

1) อาศัยเครือข่ายผ่านทางกลุ่มผู้นำหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการดำเนินกิจกรรมเวทีไทยนิยมยั่งยืน โดยอาศัยช่องทางกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมเวทีไทยนิยมยั่งยืน

2) มีการเชิญชวนหรือบอกต่อให้พี่น้องในชุมชนทราบว่าจะมีการดำเนินกิจกรรมไทยนิยมยั่งยืน และชักนำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรับฟังข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์

3) ในการลงเวทีประชาคมแต่ละครั้งที่มหาวิทยาลัยจะมีการเก็มนำเกี่ยวกับหัวข้อที่จะบรรยายและจะมีการหยิบยกประเด็นนโยบายรัฐบาลที่ประชาชนได้รับประโยชน์ เช่น ปัญหาความต้องการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นประชารัฐ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นและอยากเข้ามาร่วมรับฟัง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และเมื่อจบเวทีที่มหาวิทยาลัยก็จะบอกหัวข้อเรื่องที่จะบรรยายในเวทีถัดไปให้ประชาชนได้รับทราบเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมตัวในการรับฟังข้อมูลข่าวสารในครั้งต่อไป

2. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งร่วมรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร ตั้งแต่เวทีที่ 1 ถึงเวทีที่ 4 ทั้งนี้โดยส่วนมากก็เพื่อรักษาสิทธิ หรือผลประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับจากโครงการไทยนิยมยั่งยืน เช่น เรื่อง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน มีดังนี้

1) ปัญหาด้านวิทยากรผู้บรรยายให้ความรู้แก่ประชาชน วิทยากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในหัวข้อเรื่องที่จะบรรยาย เนื่องจากวิทยากรไม่ได้ผ่านการอบรมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ได้เพียงแค่อีกศึกษาจากเอกสารคู่มือของโครงการ จึงทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับรู้ อย่างแท้จริง

2) ในการดำเนินกิจกรรมเวทีประชาคม ไม่มีเอกสารและอุปกรณ์ประกอบการอบรม ในบางเรื่องประชาชนทำได้เพียงแค่อ่านรู้รับฟังเท่านั้น เมื่อจบเวทีไปแล้วก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติตาม และลืมในที่สุดที่เคยได้รับรู้รับฟังเรื่องใดไปบ้างแล้ว

3) ประชาชนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริง และปัญหาที่ชาวบ้านต้องการที่จะแก้ไขไม่ใช่ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้เฉพาะในพื้นที่ ต้องเป็นหน่วยงานระดับจังหวัดหรือระดับประเทศที่สามารถจะเข้ามาแก้ไขได้

4) ประชาชนที่มาร่วมเวทีประชาคมส่วนมากเป็นผู้สูงอายุเท่านั้น ปัญหาความต้องการที่ได้จึงเป็นปัญหาเฉพาะในมุมมองของผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาด้านความต้องการพื้นฐาน ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

4. แนวทางและข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน มีดังนี้

1) ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) วิทยากรควรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะในการบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชน

3) ปัญหาความต้องการที่ประชาชนได้นำเสนอมานั้น หากมีการนำไปปฏิบัติและสามารถช่วยแก้ไขปัญหาก็จะเป็นการดีมาก

4) จัดให้มีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ เรียนรู้จากตัวอย่างจริง มีเอกสารอุปกรณ์ประกอบการอบรม เพื่อดึงดูดความสนใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น สนุกกับการรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

5) ควรจะมีการจัดเวทีให้กับเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาแนวความคิดในการพัฒนาประเทศต่อไป

6) รัฐบาลหรือภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการไทยนิยมยั่งยืน ให้ประชาชนได้ทราบก่อนล่วงหน้าทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุชุมชน หรือทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการรับรู้ของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. กำหนดแนวทาง ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน ในเชิงปฏิบัติ กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมเพียงพอ ไม่เร่งรัด มากจนเกินไป

2. มีการเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยงานในระดับพื้นที่ ได้แก่ การเตรียมบุคลากร และการสร้างความรู้ความเข้าใจในแต่ละประเด็นที่จะถ่ายทอดให้ประชาชน ได้เกิดความรู้ความเข้าใจ

3. มีการสื่อสารไปยังผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ให้มีความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ อย่างถูกต้องตรงกันทุกหน่วยงาน

4. หน่วยงานระดับนโยบายควรเน้นให้จัดทำโครงการที่มีผลให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ มากกว่าโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากโครงการที่มีผลให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืนมากที่สุด การสร้างงานสร้างอาชีพจะมีผลต่อการเพิ่มรายได้และกำลังซื้อในระยะยาว ในขณะที่โครงการก่อสร้างเป็นโครงการสาธารณะที่เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว

5. ควรเตรียมความพร้อมให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการในทุก ระดับ เช่น อบรม ประชุมซักซ้อม สัมมนา ถอดบทเรียน ลงพื้นที่ เป็นต้น เพื่อสร้างทีมบุคลากรให้เข้มแข็ง ก่อนเริ่มโครงการ

6. ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำแผนหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเตรียมการเมื่อได้รับงบประมาณแล้วสามารถดำเนินการได้ทันที และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน/ชุมชน ให้สามารถใช้งานได้จริง

7. สนับสนุนให้ผู้บริหารระดับอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ ปลัดอำเภอ มีความรู้ความเข้าใจโครงการเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ประชาชน เข้าใจได้

8. ควรวางแผนการทำงานโดยบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน ตั้งแต่เริ่มโครงการให้ทุกส่วนราชการเข้าใจตรงกัน

9. ควรมีการแบ่ง/มอบบทบาทให้แก่ทุกส่วนราชการในการดำเนินโครงการ และติดตามประเมินผลโครงการอย่างทั่วถึง

10. ควรสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน โดยการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ได้แผนพัฒนาหรือแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาใช้งานได้ทันที

11. ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ

12. สร้างความเข้าใจผ่านผู้นำทั้งท้องถิ่นและท้องที่ในการสนทนากับประชาชน ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างชัดเจน

13. ควรมีระยะเวลาเพียงพอเพื่อสร้างความเข้าใจ/ประชาสัมพันธ์โครงการให้ทุกฝ่ายได้เข้าใจร่วมกัน

14. ด้านนโยบายสาธารณะ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การศึกษาถึงศักยภาพและความพร้อมขององค์กรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในโครงการลักษณะพิเศษ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการช่วยเหลือประชาชน ผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตภายหลังการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน เป็นต้น

15. ด้านการปฏิบัติงาน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ได้แก่ จำนวนวิทยากรในการปฏิบัติงานกับปริมาณงาน ความรู้ความสามารถเฉพาะของวิทยากร การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนใน The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 8(1), 123-141.
- เดช อุณหะจิริงรักษ์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชาสัมมนา นโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการรัฐ-ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดำรงศักดิ์ จันททัย. (2561). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เอกสารคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมาธิการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน, วุฒิสภา.
- ชนวัฒน์ พิมพ์จินดา. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอนวิชานโยบายสาธารณะ (Public Policy)*. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชาสัมมนา นโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการรัฐ-ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญธรรม เลิศสุขีเกษม และคณะ. (2561). *คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน*. ม.ป.ท.